СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 159. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 10. липня, 1923. VOL. XXXI. No. 159. Jersey City, N. J., Tuesday, July 10, 1923. THREE CENTS

МИНУЛОГО ТИЖНЯ ПРИБУЛО ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ 13,379 НОВИХ ІМІГРАНТІВ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — Комішенер імґрації на острові Еллис Айленд Генрі Ґ. Коррен, заявив, що останнього тижня, від 1-ого до 7-ого с. м. висіло з кораблів на американську землю 13,379 іміґрантів.

Нині, в неділю, замкнено офіси на Еллис Айленд, щоб урядовці могли трохи відпочити по тяжкій праці і на другий тиждень продожати її.

Досі 13 держав вже вичерпало своє приписане число допустимих іміґрантів за перший місяць, липень, нового фіскального року. Між ними є і Росія, відки прибуло майже 5,000 еміґрантів. Комішенер Коррен заявив, що добір нових іміґрантів дуже добрий.

Сього тижня вже меньше прибуде нових іміґрантів аніж попереднього, але зате буде ще більше задержаних на Еллис Айленд для переведення строгійшої контролі.

КАНДИДАТУРА МЕКЕДУ НА ПРЕЗИДЕНТА

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — Вчера відбулось тут зібрання приятелів бувшого міністра скарбу Виліяма МекЕду, зятя бувшого президента Вилсона, у справі його кандидатури на президента Злучених Держав в 1924 році, з рамени демократичної партії.

Вони мали звідомлення про політичні настрої в усіх сторонах Злучених Держав і на основі сих звідомлень запевняють, що МекЕду має богато приклонників в цілому краю. Вони кажуть, що він на демократичній конвенції вже має запевнених 400 голосів.

Приятелі МекЕду кажуть, що будуть інші демократичні кандидати як бувший кандидат Джеймс М. Какс, Алфред Е. Смит, Оскар В. Андервуд, Джан В. Дейвис і Генрі Форд, але вони певні, що МекЕду їх всіх переможе.

Вони вибрали Самуїла Б. Емидона, демократичного лідера з Кензас, щоби провадив передконвенційну аґітацію за кандидатурою МекЕду.

ГОРІВКА ПЛИВЕ З КАНАДИ ДО НЮЙОРСЬКОГО СТЕЙТУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — З канадійської границі повідомляють, що горівка пливе з провінції Квібеку, в Канаді, до нюйорського стейту як день так ніч.

Стейтова поліція і місцеві поліційні власти покинули границю, а 15 федеральних аґентів, що стоять на 100-миле́вій границі, не можуть собі дати ради.

ЗА 77 ЛІТ НЮ ЙОРК МАТИ-МЕ 30 МІЛІОНІВ НАСЕЛЕННЯ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — „Комітет пляну Ню Йорку й околиці оголошує на основі статистичних дослідів, що Ню Йорк з найблизшою околицею буде мати в 2,000-ному році близко 30,000,000 населення. А вже в 1930-тому році населення Ню Йорку з округом буде виносити 11,500,000 душ.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ НА АЛАСЦІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 8. липня. — Президент Гардинг прибув нині з жінкою і товариством до місцевости Кечікен на Аласці.

Там він обходив з жінкою 32-літні роковини вінчання. Громадно зібрана публика витала їх з одушевленєм.

НАЙВИСШИЙ СУД МАЄ РІШИТИ ЧИ МОЖНА ЛІКАРЯМ ОБМЕЖУВАТИ ВЖИВАННЄ АЛЬКОГОЛЮ В ЛІЧЕННЮ

ВАШИНГТОН, Д. К., 8. липня. — Тут запевняють, що американське міністерство судівництва звернеться небаром до найвисшого суду Злучених Держав, щоби рішив, чи постанови про обмеженє лікарям права приписувати хорим алькоголь, які лід є конституційні чи не конституційні.

Деякі льокальні суди за обмеженєм свободи лікарів у приписуванню хорим алькоголю, а натомісць кілька федеральних судів недавно видало рішеннє, що обмежуванне лікарям свободи приписувати хорим алькоголь, є не конституційне.

Тепер ходить о те, щоби найвисший суд видав один рішенєць, до якого мусіли-б примінюватись усі суди в Злучених Державах.

ЦІНИ ПОЖИВИ В АМЕРИЦІ ДОРОЖІЮТЬ

ВАШИНГТОН, Д. К., 8. липня. — Статистичне звідомленє тутешнього державного Бюра Праці за місяць червень сього року виказує, що дорожня поживи в Америці зростає.

Се зіставленнє оперте на звітах з 50 головних міст в Злучених Державах. З них в 23 містах ціни поживи пішли вгору.

АСЕКУРАЦІЯ ЗБІЖЕВОГО ЗБОРУ

ВАШИНГТОН, Д. К., 8. липня. — Урядовці в тутешньому міністерстві хліборобства приготовляють плян асекурації щорічного збіжевого збору.

ДЛЯ 8-ГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ В ЗЕЛІЗНОМУ ПРОМИСЛІ ТРЕБА 60,000 РОБІТНИКІВ

ВАШИНГТОН, Д. К., 6. липня. — Голова дирекції Сталевої Корпорації Злучених Держав, Елберт Г. Ґері, заявив, що для скінчення 12-годинної шихти в зелізному і сталевому промислі в Америці треба 60,000 робітників.

Покищо ще сих робітників нема, але промисловці будуть старатись їх як найскорше дістати.

$100,000 ЗА ПЛЯН МИРА

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па., 8. липня. — Тутешний видавець Едвард В. Бак депонував в тутешньому банку Джірард Трост Комені цінні папери вартости $100,000, які він призначив в нагороду за найліпший плян світового мира і співділання Америки з другими державами.

СКІЛЬКИ УЧЕНИКІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

В 1922-ім році більше, чим одна пята часть населення Злучених Держав ходила до школи. Точно кажучи було тут в згаданім році 22,100,070 учнів. Майно шкіл, в яких вони вчилися, себто шкільні будинки, площі, научні середники, та взагалі предмети потрібні до навчання представляли вартість майже двох з половиною біліонів долярів.

Цікаво представляється зріст числа учеників та його відношення до зросту шкільного майна за послідних двайцять років. Коли в 1902 році було в Злучених Державах перешло 16 міліонів учнів, себто о одну четвертину меньше, чим тепер, то шкільне майно в тім часі вартувало всего 601 міліонів долярів, себто чотири рази меньше, чим сегодня.

Коли у більшости шкіл число учнів збільшувалося нормально себто о скільки, о скільки взагалі збільшилося число учнів в Америці, то в деяких областях видно надзвичайний приріст, який виказує спеціальне заінтересування окремими науками. Видно це головно у рільничих, технічних та механічних школах і каледжах. Так приміром у рільничих, ветеринарійних і огородничих школах за згаданих 20 літ число слухачів зросло з 6,278 на 15,434 себто два рази з половиною. В такім самім відношенню збільшилось число і в інжинірських каледжах, себто з 10,145 на 27,451 учнів. Найбільше, до приблизно пять разів збільшилося число учеників та учениць в школах, в яких вчать домашного господарства. Воно піднялося з 1,216 слухачів в 1902-ім році на 6,812 в минулому шкільному році.

СКАРБИ КАРЛА ГАБСБУРГА.

В Парижі арештовано завідуючого майном екс-цісаревої Зити Кароля Штайнера за дефраудацію дорогоцінностей б. цісаря Карла. Арештування наступило на донос архикнязя Макса.

МАНЕВРИ ПОЛЬСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

На днях розпочалися маневри польської воєнної фльоти, яка як відомо складається з кількох старих тарадайок наймешного калібру. Ця маринарка вибирається на прогулку до европейських пристаний, щоб задемонструвати силу польської збруї.

САРАНЧА В РОСІЇ.

З Москви доносять, що в саратівській губернії саранча знищила 50.000 десятин засівів.

ПРИЇЗД УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ З ГАЛИЧИНИ ДО ВИННИПЕҐУ.

В суботу дня 23. червня с. р. приїхали до Виннипеґу слідуючі українські місіонарі запрошені до важної церковно-народної праці в Канаді єпископом Никитою Будкою.

О. Василь Стрільців, парох Бедриковець; о. Стефан Федоренко, парох Нагорець; о. Вол. Журавецький, парох Германович; о. Павло Решетило, завідатель Озерян; о. Данило Понович, експозит Грилічок; і п. О. Прийма, студент богословія.

Українська Громада в Виннипеґу зготовила гостям дуже сердечне повитанне в неділю вечером дня 24. м. м. в салі Інституту Просвіта. Правник оо. місіонарів представив зібраним о. Мих. Оленчук і теплими словами змалював їх гірку минувшину в старім краю. Кождий з них є в повнім значінню слова мучеником за нашу святу церковну й народню справу, бо як кождий з них закоштував солодощів ляцької тюрми. Слова о. Оленчука зробили на усіх глибоке враження, і зєднали місіонарам зразу загальну симпатію.

НА ЩО ЛЯХИ ВВОДЯТЬ ПРИМУС ОБЕЗПЕЧЕННЯ В ГАЛИЧИНІ?

На так зв. рільничім соймику, що відбувся у Львові 23. лютого с. р. виголосив Фелікс Доманський реферат про організацію взаємних обезпечень від огню. Сей реферат друкується тепер в часописі „Рольник", урядовім органі Господарського Товариства, і з нього довідуємось, що Доманський, виказавши, що закон про примус обезпечення ще не увійшов в життє в Галичині, що згідно з арт. 3. конституції сей закон не може обовязувати, що загальні умови обезпечень незгідні із законом і суперечать також законови про конституцію, та щозакон ухвалено зовсім з мотивів політичних, а не економічних, заявив, що тому форсується примус обезпечення навіть протизаконно у Східній Галичині, щоби тим унеможливити для панучого народу політично шкідливу діяльність українського товариства „Дністер".

ЖЕРТВА НЕОБЕРЕЖНОСТИ.

При вул. Технічній у Львові залишив Петро Лихварж на стіні рушницю. В неприсутности господаря діти забавлялися рушницею і 9-літний хлопець ранив смертельно кулею в живіт 2-літного брата. Поранена дитина ще встигла вилізти рачки на подвіря, де й померла.

БЕЗРОБІТТЯ В ЕВРОПІ.

За вийнятком Німеччини, у всіх (Дані за перші місяці 1923 р.) майже краях Европи слідно поправу економічних відносин і хоч незначне, то все таки замітне поліпшення в тім напрямку, що маси безробітних, які залишила війна зменьшуються.

Англія. З около 1.400.000 безробітних з початку цего року, число їх зменьшилося на 1.239,500 з початком червня. На загал відносини поправляються і можна надіятись, що постійно змагатись буде число занятих робітників.

Німеччина. Перед роком число безробітних виносило трохи більше, ніж 50,000. Тепер воно піднялося перешло десять разів і зростає далі. У марті було всіх незанятих понад 580,000 з дальших донесень яких ще точно не обчислено, виходить що безробіття побільшується. Причини його слід шукати в упадку німецької валюти і з послідувавшою насаідком того економічною кризою та заміканням фобрик.

Австрія. Весняні господарські роботи дали заняття богатьом робітникам. Найгірше з безробіттям цего року було в січні. З того часу відносини поправляються.

Польща. Подібно як і в Австрії весняні роботи зменьшили число безробітних з перешло 117.000 на 94,000.

Чехословаччина. Поволи відносини поправляються. Число безробітних і членів їх родин які дістають державну допомогу виносить тепер около 340,000.

Італія. Число безробітних зменьшилось від початку цего року з 382.000 на приблизно 330.000. До того причинились в значній мірі закони обмежуючі працю дітей та нічну працю жінок.

Швеція. Безробіття протягом квітня ц. р. зменьшилося з 49,200 на 43,400. Без праці були в рівній мірі промислові і сільські робітники.

Норвегія. Всіх безробітних є тепер 19,30, себто о 55% меньше, чим в тому самому часі минулого року.

Данія. В минулому році було около 86,300 безробітних. Тепер те число зменьшилося до 44,820. Протягом мая 4,200 безробітних найшло було заняття.

Бельгія. Безробітних около 25,000.

Франція. Офіціяльна статистика виказує всего около 3.000 безробітних. На ділі їх буде пять до шість разів більше. У тому урядову статистику не втягнено приміром зовсім сільських безробітних.

АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКИЙ СПІР МАЄ ВИРІШИТИСЯ ЩЕ СЬОГО ТИЖНЯ

ЛОНДОН, 8. липня. — Англійська громадська думка щораз настирливійше домагається від свого правительства, щоби покинуло неясну політику у відношенню до французької заборчої політики в Німеччині, а зачало свою, нову і самостійну.

Вчера під натиском публичної опінії, яка проявляється головно в пресі, премієр Стенлі Болдвин відбув довші конференції з другими міністрами про становище Великої Британії до французької заборчої політики.

Сподіваються, що він сього тижня подасть парляментови заяву у справі рурської політики Великої Британії.

Чесько-словацький міністер заграничних справ, др. Едвард Бенеш, приїхав сюди посередничити між Великою Британією і Францією, щоби не допустити до зірвання приязних зносин між ними.

ПАПА РИМСЬКИЙ ВЗИВАЄ ФРАНЦІЮ І БЕЛЬГІЮ, ЩОБ ВІДКЛИКАЛИ СТРОГІ КАРИ НА НІМЦІВ

РИМ, 8. липня. — З Ватикану видано отсей півурядовий комунікат:

Папа римський, котрий уже жалів з приводу вибуху на зелізниці в Дуїсбурґу з огляду, що такі події лише утруднюють діло замирення, поручив своїм нунціям в Парижі і в Брукселі, щоби переговорили з тамошніми правительствами, щоби відкликали строгі міри проти Німеччини, і в той спосіб дали змогу довести до порозуміння між Німеччиною, Францією і Бельгією.

РУРСЬКА ПОЛІТИКА ІТАЛІЇ

РИМ, 8. липня. — Італійське правительство оголосило, що воно не приєдналось ані до становища Франції ні Англії у їх відношенню до Німеччини й справі Рурщини, але стоїть при меморіялі Муссолінія, котрий хоче звязати міжаліянтські довги з розвязкою німецьких „воєнних відшкодовань".

ФРАНЦУЗИ РАБУЮТЬ НІМЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 8. липня. — Французи заграбили в Максиміліенав, недалеко Людвіксгафен, страйковий фонд німецьких робітників в сумі 17 біліонів німецьких марок.

В АНГЛІЇ МОЖУТЬ АРЕШТУВАТИ МОРЯКІВ З ЛЕВАЄТЕНА

ЛОНДОН, 8. липня. — Тутешні часописі пишуть, що деякі англійські корабельні компанії будуть потягати перед суд кількасот моряків, котрі покинули їх кораблі в американських пристанях і перейшли на службу на американських кораблях.

Кажуть, що на великий американський пароплав Леваєтен (давнійший німецький, Фатерлянд) перейшло до 300 англійських моряків і коли він причалить до англійської пристані Савтгемптон, поліція готова їх увязнити ізза того, що вони зломили контракти з англійськими корабельними компаніями, коли ішли до служби на Леваєтен.

РУМУНСЬКО-ЮГО-СЛАВЯНСЬКИЙ ОБОРОННИЙ СОЮЗ

БІЛГОРОД, столиця Югославії, 8. липня. — Нині підписано в Букарешті, столиці Румунії, румунсько-югославянський оборонний союз.

Се відновлене того союза на дальших три роки.

ФАБРИКАНТ ПЕРФУМИ СЕНАТОРОМ

ПАРИЖ, 8. липня. — На острові Корсиці вибрано нині при доповняючих виборах членом французького сенату богатого паризького фабриканта перфум і власника дневника „Фіґаро", Франсуа Коті, всього більшостю 6 голосів.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР КАЖЕ, ЩО БОЛЬШЕВИКИ УБИЛИ ГОЛОДОМ 10,000,000 ЛЮДИЙ

БЕРЛІН, 8. липня. — Бувший німецький заступник амбасадора в Москві, професор Авґуст Бернгард Віденфельд, говорив нині на принятю в честь німецького міністра поживи д-ра Ганса Лютера.

Він у своїй промові дуже остро критикував большевицькі податки на селян і перевозові.

Проф. Віденфельд заявив, що большевицький „уряд" убив при помочі виголодження найменьше 10,000,000 людий за останні два роки, і висловив счудованне, що народи Росії можуть і даді ще терпіти, що большевицький „уряд" вивозить збіже на продаж заграницю, коли ще й дальше вони голодують.

Далі він сказав, що в Росії годі добувати більше збіжа із землі, бо большевицький „уряд", котрий має „державний монополь" на заграничну торговлю і не дозволяє ввозити доброго насіння ані штучних навозів.

Про „електрифікацію" Росії сказав він, що се большевицький блоф.

Потім говорив про транспортацію в Росії і сказав, що там є тепер всего 18,000 льокомотив, але і з тих лише третину вживається ізза направок і недостачі опалу.

Вкінці зазначив він, що в Росії тепер є великі земельні посілости як і були за царських часів. Ленін мусів покинути свою комуністичну політику у відношенню до селянства, бо воно бойкотує його „державу" й управляє лише стільки землі, кільки потребує, щоби жити.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Гол. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК КОМІСАР РАКОВСЬКИЙ БЛОФУЄ ПРО СПРАВУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ?

На 2-ій сесії Всеукраїнського Центрального Виконкому VII-ого Збору у Харкові виголосив голова московсько-большевицького „уряду" на Україні, Крісто Г. Раковський, довшу бесіду у відповідь на запит депутата Луценка. В сій бесіді говорив він м. і. і про справу Східної Галичини, викручуючись по фарисейськи на всі боки на спосіб польських міністрів у Варшаві.

Раковський говорив:

„...Щодо причин зміни поведення Англії, то треба згадати, що перед Англією стоїть нова лозанська конференція. Вам відомо, що одно з найважнійших для англійських капіталістів питань, — се питанне про мосульську нафту. Англія бажала богаті жерела вдержати у своїх руках. Франція в Лозанні хотіла в сій справі таксамо наживитись.

Англійці говорять Французам: „Ми вам даємо нафту Східної Галичини, а ви нам даєте нафту в Мосулі" і на будучій конференції Франція підтримувати-ме Англію в справі мосульської нафти. От те прозяїчне й дуже знайоме нам поясненне підкладки НЕСПОДІВАНОЇ УХВАЛИ ПРИЛУЧЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ДО ПОЛЬЩІ. Сі факти мали бути відомі не тільки нашим робітникам і селянам, але й широким робітничо-селянським масам...

...В нашій ноті ми зазначили, що з факту нарушення прав галицьких робітників і селян ми не робимо ніяких висновків, які в тій чи іншій мірі не можуть бути пояснені так, щоби звертались проти польського народу.

І тепер я вважаю, що висловлю думку депутатів ВУЦВК та загальну думку робітників і селян України, кажучи, що за вчинки пануючих кляс Польщі МИ НІКОЛИ НЕ ОБВИНУВАЧУВАЛИ Й НЕ БУДЕМО ОБВИНУВАЧУВАТИ ПОЛЬСЬКИХ РОБІТНИКІВ І СЕЛЯН (Оплески. Вигуки: „Правда!"); навпаки, галицьким робітникам і селянам ми кажемо: „ВАШ ПОРЯТУНОК НЕ У ВІЙНІ, НЕ В БРАТОВБИВЧИХ КОНФЛІКТАХ З ПОЛЬСЬКИМ НАРОДОМ, А У ВАШОМУ ЄДНАННЮ З ПОЛЬСЬКИМ РОБІТНИЦТВОЛ ТА СЕЛЯНСТВОМ (польським пролетаріятом типу „львовскіх дзеці" та мазурами-кольоністами — прим. Ред.) для боротьби зі спільним клясовим ворогом" Ми їм кажемо: „Історія польського народу може бути для нас найкрасшим доказом, що ні одно насильство не залишиться не спокутованим. Галицьке робітництво і селянство здобуде свої права! (Оплески).

Ми переконані, що красші сини революційної Польщі, які загинули в царській каторзі, стали-б на наш бік і протестували-б проти політики утисків та насильства, яку провадять польські пануючі кляси (як нпр. б. революціонери П. П. С-и в польськім соймі! — прим. Ред.).

Ми — держава соціялістична; ми виховуємо наші робітничо-селянські маси в дусі братерства і приязни з усіми народами, що межують безпосередно з нами (нпр. Москалів з Українцями — прим. Ред.).

Ми не говоримо, як казали французькі шовіністи, коли Німеччина захопила французькі провінції: „Про них повсякчас дреба думати, алеж ніколи не слід говорити", себто, треба повсякчас готуватись до війни, але про се не слід говорити на те, щоб ворог не чув і не вжив зі свого боку заходів.

Ми того не кажемо, а навпаки, отверто засуджуємо насильство, яке тепер сталося, через те, що наша мета полягає не у війні, а в єднанню робітництва всіх країв у боротьбі за їхнє визволення.

Вам відомо, що нам закинули те, що ми нібито зламали риську угоду, де ми нібито признали Східну Галичину за польський край.

Того нема: в Риській угоді ми встановили тільки один факт, ЩО НІ РАДЯНСЬКА РОСІЯ, НІ РАДЯНСЬКА УКРАЇНА НЕ МАЮТЬ ЖАДНИХ ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ПРЕТЕНСІЙ ПОЗА ВИЗНАЧЕНИМИ КОРДОНАМИ. Алеж у Риській угоді нема і найменьшого натяку на те, що ми поза сими кордонами визнавати-мемо всі акти насильства, які чинити-муть уряди, що там панують (Оплески). Ніколи ми сього й на думку не покладали; ми ніколи не признавали приєднання Східної Галичини (оплески) до Польщі і ніколи не признавати-мемо!"

* * *

Ми нарочно подали цілу промову комісаря Раковського про справу Східної Галичини, аби наші читачі бачили большевицьке блоферство, шахрайство, фарисейство і безличне крутійство.

Він каже, що Росія і Україна в Ризі заявили, що НЕ МАЮТЬ ЖАДНИХ ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ПРЕТЕНСІЙ ПОЗА НАЗНАЧЕНИМИ ГРАНИЦЯМИ.

Але — не признавали Галичини Польщі.

Се значить, що винні лише аліянти, але не винна ані Польща ані Росія ані московський „уряд" на Україні.

Іншими словами: в Ризі большевики ЗРІКЛИСЯ Східної Галичини для Польщі, але НЕ ВІДДАЛИ. Вони ПРИЗНАЛИ ПОЛЬЩІ ГРАНИЦЮ, яка віддала їй Східну Галичину, але НЕ ПРИЗНАВАЛИ її їй.

Замітна гра слів і замітне большевицьке крутійство і фарисейство.

Все, що большевики зробили, вони того не зробили.

А передівсім комісар Раковський НЕ ВИНИТЬ ПОЛЬЩІ в нічому. У цілій промові ані слова проти Польщі, риської союзниці.

Що більше, комісар Раковський каже Східній Галичині покладати надію на Польщу — на тих ПОЛЬСЬКИХ РОБІТНИКІВ, котрі викидали і викидають українських робітників розбоєм з праці у Східній Галичині, і на тих ПОЛЬСЬКИХ СЕЛЯН, котрі сунуть масами кольонізувати українські землі.

І каже з тим миритись, бо большевики не гадають воювати проти шляхотської Польщі.

Проти робітничо-селянської України і Білоруси вони воювали і кров робітничу проливали, але проти шляхотської Польщі то ні, бо вони вже вірять... в мир і мирову працю.

Українці повинні собі добре запамятати се московське фарисейство і обріхуванне і знаючи, з ким мають до діла, знати теж, як до тих обманців поставитись.

Котюзі по заслузі.

Хиба з Варшави може Раковський сподіватись відзнаки і призпання за свою польську політику.

ЕВРОПА БЕЗ СОНЦЯ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Берлін, у червні.

Бувший італійський міністр-президент Франческо Нітті випустив у минулім році книгу „Европа без миру". Колиб він випускав ту книгу в нинішнім році, то мусів би її назвати: „Европа без сонця".

Досі Европі бракувало лише сонця політичного й соціяльного. Скрізь, від Уралу до Гібральтару й від холодних фінських скель до теплого Босфору, в останніх роках панує похмурий настрій, загострюються національні й соціяльні суперечности, ллється кров і несуться до неба людські зітхання. Нині не стало в Европі й сонця фізичного, того старого, доброго сонця, до якого ми з дитинства звикли і яке нам давало хоч трохи втіхи в наших сумних політичних і соціяльних обставинах.

Якоюсь неймовірною байкою здається нам, мерзнучим Европейцям, звістка про те, що день 30. травня (чи, може, якийсь инший) був найгорячійшим днем у Ню Йорку й що там померло кілька душ од соняшного удару. У нас коли може хто нагло померти, то не від спеки, а хіба від холоду...

Як Тангайзер у Венериній печері, так ми можемо про себе сказати: „Давно вже сонця я не бачу й зір не бачу я в їх яснім сяйві". У цілій Англії вже від багатьох тижнів тільки й видно, що сіре, понуре, холодне небо, дощ і вітер. У Німеччині ми з дня 18. квітня, себто за 66 днів, мали тільки 8 соняшних днів, причім останній був три тижні тому. Те саме діється у Скандинавії, Франції, Швайцарії та инших країнах Західної Европи. Поскільки сюди доходять відомости, так саме має стояти справа з погодою на Україні та в Росії.

Підчас біблійного потопу дощ ішов сорок днів і сорок ночей. Цей біблійний рекорд Европа вже побила. Нині ми вже благополучно перевалили за 60-й дощовий день.

Читач не повинен думати, що отся „розмова про погоду" є наслідком „огіркового сезону", коли нема про що писати, а тому в найгіршім випадку пишеться про погоду. Ні, ця тема є справді дуже актуальною в Европі й перед нею тепер одступають на другий чи на третій плян усі актуальні справи: рурська кріза, болгарський переворот, революція в Албанії, спадок німецької та польської валюти. Тими великими справами може цікавляться по інерції, без правдивого заінтересовання: У дійсности у всіх тільки на умі (та й на язиці) одне питанне:

— Що сталося з сонцем?...

Учені, що стежать за фізичними явищами на земній кулі, мають тепер повні руки діла. Вони пояснюють, пояснюють і пояснюють, а холод і темрята, що окутали Европу, не стають од того менші. Одні учені кажуть, що тепла течія Гольфстрем змінила свій напрям, підійшла близче до північного бігуна й розтопила нові величезні **крижані гори.** Ці крижані гори пливуть од Лябрадору та Гренляндії в Атлянтичний океан, підходять близько до морського шляху між Европою та Америкою й понижують температуру води, отже й температуру повітря.

Инші учені знов кажуть, що тут ніякі крижані гори не винні, а що це просто **„овечий холод".** Це, бачите, у селян є таке повіре, що коли стрижуть овець, то в ту пору раз-у-раз стає холодно, а тому червневі зимні дні все звуться „овечим холодом".

Нарешті, ще одні учені відкидають обидві ці гадки й кажуть, що тут всьому виною **соняшні плями.** Знов инші запевняють, що зсунулась зі свого місця **земна вісь** або що настали якісь **зміни у магнетових явищах землі.** На самий кінець треба згадати про теорію американських учених, що сонце тратить частину своєї теплоти. Але в такім разі чому в Америці стоїть така спека?

Широка публика цими ученими теоріями цікавиться мало, а пояснює незрозуміле явище по своєму. Поширенне загальної освіти — зрештою, не таке вже помітне — не викорінило **забобонности** в народніх масах Европи. Нинішній німецький чи французький мужик може й не такий забобонний, як його пра-пра прадід у давніх часах, але дещо з тої забобонности в нім засіло міцно, так що ніякою народньою школою того з нього не викорінити.

Поруч з цею забобонністю дається пізнати в настрої европейських народних масах великий **песимізм.** Люде, які перебули світову війну й ще нині терплять під її наслідками, не можуть бути оптимістами. Глибокий, тяжкий сум обгорнув своїми крилами душу сучасного пересічного Европейця. Хвилинами цей сум ховається й скручується, як гадюка під листем, але досить найменшої причини, щоб він знов прийшов до свого права.

Такі величезні бойні, як ті, що ми бачили й пережили, не проходять для людської психіки безкарно!

Ота забобонність і цей песимізм утворили добрий грунт для поширення найфантастичнійших чуток серед простого народу в звязку з „пропажою" европейського сонця. Те, що учені й фільозофи (нап. Шпенґлер) останніми часами пишуть фігурально про „закат Европи", приймається масами дослівно й буквально. Так, Европа є засуджена на загин, настають її останні дні! І пропажа сонця — передвістник цього неминучого й скорого загину...

До цього катастрофального настрою ще причиняються такі явища, як вибух Етни на острові Сицилії та сподіваний вибух Везувія коло Неаполя. Італійські народні маси, відомі своїм фанатизмом та забобонністю, прийшли від цих подій у стан незвичайної схвильованости: скрізь правляться молебні, улаштовуються релігійні процесії, помічаються якісь таємничі приготовання.

Нервовий, вичікуючий настрій панує також серед народних мас по инших европейських країнах, особливо тих, де людність найбільше терпить од сучасної мізерії: в Австрії, Польщі, Німеччині. Всюди швендяють підозрілі осібняки, множаться й плодяться „пророки", ширяться таємничі лістівки й відозви, кружляють трівожні поголоски... Щось буде, якась біда мусить прийти!...

Так реагує окрівавлена, збожіла Европа на таке звичайне явище, як брак соняшного сяйва протягом кількох тижнів. Як мусіли зноситись людські нерви, як мусів упасти людський дух, щоб тимчасовий „страйк" сонця викликав такі наслідки!

Але й не бувши забобонним, мимоволі хочеться сказати словами Володимира Бирчака з його повісти „Василько Ростиславич":

— Святий Дажбоже! Ясний ти, преясний, що все бачиш і все знаєш! Ти всемогучий! Зійди до нас з твоїх небес високих і дай силу в наші груди! Верни до нас!...

Радянин.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Комісар Просвіти, А. Б. Луначарський їде на Сибір, де особисто має переглянути шкільні справи селян? Сподіються великих результатів з сеї поїздки. Чи Ви знаєте, що коли курите турецькі цигаретки Мюред, Ви курите найліпший 100% чистий турецький тютюн?

ВАКАЦІЇ

Яка-ж то радість і краса,
Коли весна до нас прийде,
Сміється сонце й небеса,
А теплий вітер в танець йде.

По полі запашні цвітки
Гніздаються на шовках трав,
А в ліс мандрують діточки
Для маївок і для забав.

Дівчата там плетуть вінки,
Зривають цвіти у ярах;
Співають любі школярки,
Аж гомін лине по лісах.

Конвалію несуть до кляс
Чемненькі, пильні школярі —
Се, пане вчителю, для вас
За вашу працю у дарі.

А в школі пищуть олівцем
Всі задачі, аж вяне грудь,
Тай шепчуть хлопочики тихцем:
Дасть Бог вакації прийдуть!

Ол. Б.

ВЕЛИКЕ ОПОЗИЦІЙНЕ ВІЧЕ У ВАРШАВІ

Урядова польська телеграфічна аґенція ПАТ або цілком промовчує усі виступи проти теперішнього уряду. Вітос-Ґломбінські або подає їх у тенденційному скороченню так, що ми можемо довідатися про розвиток подій у столиці Польщі в звязку з тамтешніми настроями, тільки з варшавських газет. Так нпр. читаємо у „Кур. Пор." з 18. червня, що „кождий день, що минає від часу переняття влади новим урядом, приносить нові признаки, які свідчать про щораз ширші щілини в його підставах, наслідком грізних і лячних фактів та швидких змін у громадянських настроях". На доказ цього ґазета наводить перебіг великого віча з останньої неділі у Варшаві. Відкрив віче секретар Лімановскі, який м. и. висловив сумнів, чи Польща не заплатить надто дорогоза тимчасовий прихід до влади реакційних елементів, а саме у звязку з загиреннєм соціяльних реформ та з утиском чужонаціональних „кресів", „що може стати поражкою і загибіллю" Польщі. З пізнійших промовців Слівінські кликав Поляків стояти на сторожі демократизму; Голувко (ППС.) нагадав поради Дмовского Віттему, як усмиряти польських робітників і дальше перейшов до тих „реформ", які заміряються заводити теперішні володарі в імя інтересів поміщицтва і спекуляції: скасування закону про охорону мешканців, зменшення для дідичів грунтового податку, інляція паперових марок і и. — Майор Косцялковскі просто заявив, що „пора зірвати з бездільністю, яка пливе з турботи за державу (?), треба зібратись і не допустити до дальшого насилування прав народу, хочби це мало викликати громадянську війну". Посол Медзінські казав про сучасні „трагічні хвилини" для Польщі, в якій на його думку, прийшла до влади та частина польського народу, яка складається з „уроджених невільників, що кланяються і жебрають ласки та відкидають як божевілля кожду живійшу думку й кождий поклик до боротьби за права народу чи людини".— Посол Яворскі вказував, що теперішня небезпека для Польщі не стала меншою, ніж була ранійше; Польща є втиснена клином поміж могучі великодержави, які тимчасово втратили силу.

Всі промовці кликали „до боротьби з корупцією і ехидою". Принята резолюція стверджує, що теперішній уряд Польщі є „найбільшою небезпекою для демократії і конституції" і що тому треба вести „невмолиму боротьбу з чинниками реакції і митарства".

ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ

На засіданню дня 19. червня, 1923, рішила президія Обєднання віднестись через референдум до членів Виконуючого Комітету у справі скликання другого Всеукраїнського Конґресу Обєднання Українських Орґанізацій.

Причини скликання Конґресу слідуючі:

1. Постанова статута;

2. Політичне положенне в Европі на всіх українських землях та у звязку з тим потреба тіснійшої орґанізації всіх українських сил, як в краю так і на еміґрації.

3. Перегляд дотеперішньої праці орґанізації та наміченне дальших шляхів для праці серед американської іміґрації.

Через референдум Виконуючий Комітет затвердив ухвалу президії з дня 19. червня с. р. Вслід за цим другий Всеукраїнський Конґрес відбудеться в жовтні, 1923.

Взиваємо всіх членів Обєднання вибирати заздалегідь делеґатів на Конґрес, та зголошувати реферати.

Перший конґрес — це був завязок орґанізації свідомих українських сил, для допомоги українському народови в його боротьбі, а другий має показати нам нашу дійсну силу.

Европейський вулькан перед новим вибухом. Памятаймо, щоб нові події не застали нас неприготованими!

Будьмо готові!

ЗА ПРЕЗИДІЮ ОБЄДНАННЯ:
о. Лев Левицький, предсідатель; **Теод. Грицей,** рек. секр.

Іван Франко.

МОЙСЕЙ

Сорок літ проблукавши Мойсей
По арабській пустині,
Наблизився з народом своїм
О межу к Палестині.

Тут піски ще й червоні як рожа
Голі скелі Моава,
Та за ними синіє Йордан
І діброви й мурава.

По моавських долинах марних
Ось Ізраїль кочує:
За ті голі верхи перейти
Він охоти не чує.

Під подертими шатрами спить
Кочовиско ледаче,
А воли та осли їх гризуть
Осети та будяче.

Що чудовий обіцяний край,
Що смарагди й сафіри
Вже ось-ось за горою блестять, —
З них ніхто не йме віри.

Сорок літ говорив їм пророк
Так велично та гарно
Про обіцяну ту вітчину
І все пусто та марно.

Сорок літ сафіровий Йордан
І долина пречудна
Їх манили й гонили-немов
Фата моргана злудна.

Ізневірився люд і сказав:
„Набрехали пророки!
У пустині нам жить і вмирать,
Чого ще ждать і доки.

І покинули ждать і бажать
І десь рваться в простори,
Слать гонців і самим визирать
Поза ржаві гори.

День за днем по моавських ярах,
Поки спека діймає,
У драйтивих наметах своїх
Весь Ізраїль дрімає.

Лиш жінки їх прядуть та печуть
В грани мясо козяче,
А воли та осли їх гризуть
Осети та будяче.

Та дрібна дітвора по степу
Дивні іграшки зводить;
То воює, мурує міста,
То городи городить.

І нераз напів сонні батьки
Головами хитають.
„Де набрались вони тих забав?" —
Самі в себе питають.

„Адже в нас не видали того,
Не чували в пустині!
Чи пророцькі слова перейшли
В кров і душу дитині?

НА ПОМІЧ ОЛЬЗІ КОБИЛЯНСЬКІЙ

На поклик знакомих нашої великої писменниці Ольги Кобилянської, Обєднаннє Українських Організацій призначило від себе суму $50.00 на поратованнє її здоровля.

Закликаємо всі товариства, щоб зложили від себе негайно певну квоту, щоб дати змогу вернути до сил нашій так визначній культурній силі.

Не будьмо пізні, а поки час даймо поміч!

Всі датки на сю ціль шліть негайно до Обєднання Українських Організацій, відки всі гроші перешлеться на згадану ціль.

ЗА ПРЕЗИДІЮ ОБЄДНАННЯ:
о. Лев Левицький, предс.;
Теод. Грицей, рек. секр.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ФІНАНСИ.

Московська большевицька газета „Экономическая Жизнь" подає цікаві дані про советську емісію.

Випущено всього грошевих знаків у міліярдах рублів старої вартости:

на 1 січня 1918	27,3
„ „ „ 1919	60,8
„ „ „ 1920	225,0
„ „ „ 1921	11,68,6
„ „ „ 1922	17,539,4
„ „ „ 1923	1994,604,4
на 1 лютого 1923	2,629,200,0

Вартість грошевої маси в золотих рублях по індексі конюнктурного інститута висловлювалась:

місяць	реальна вартість в міл. зол. руб.
в жовтні 1922	119,6
в падолисті 1922	100,4
в грудні 1922	102,0
в січні 1923	104,0
в лютому 1923	106,5

Видатки по советському буджеті 1922—23 року складають в переводі на золото 1,212 міл. руб. або 40% в порівнанню з буджетом з 1913 року. Видатки на душу населення зменшились з 17 р. 20 коп. до 10 руб. 15 коп. або на 41%.

ПРОДУКЦІЯ ҐАЗОЛІНИ І НАФТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Десятки міліонів автомобілів та инших ґазолінових та нафтових моторів, які працюють на просторі Злучених Держав зуживають місячно величезні кількости згаданого плинного топлива, так, що при обчислюванню тої кількости приходиться оперувати міліоновими і біліоновими числами.

Першого травня 1923-го року мали рафінерії ропи в Злучених Державах в запасі 1,336.417.871 ґальонів ґазоліни. На те число склався припас ґазоліни з минулих місяців та продукція її з квітня 1923, як виносила перешло 20 міліонів ґальонів в день, себто 619 мліонів ґальонів за ввесь місяць. Вироблювало її 291 рафінерій. З того зужито в Злучених Державах за квітень більше чим 474 міліони ґальонів, вивезено заграницю 67,646.460 міліонів ґальонів а о решту збільшився згаданий запас.

За той самий місяць вироблено близько 182 міліони ґальонів нафти (керосини), з чого в Злучених Державах зужито більше, чим 128 і пів міліона та вивезено більше чим 63 і пів міліона ґальонів, так що місячна продукція не покрила місячного запотребуванн. Недобір покрито з давного припасу, який на перше травня виносив 273 міліони ґальонів.

Кромі ґазоліни і нофти вироблювано з добуваної ропи ще инші роди плинного топлива. Випродуковано їх в квітні більше, чим 976 міліонів ґальонів. З того 857,705,547 ґальонів зужито тут, понад 100 міліонів ґальонів вивезено заграницю, а решта побільшила припас тих родів плинного топлива на 1 біліон, 273 міліони ґальонів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

(7)

Невільники чорних діямантів.

Ми не говоримо цим нічого нового коли ми заявляємо, що під „чорними діямантами" ми розуміємо комінний вугіль.

Діямант є ніщо иньше як вуглень; є це також і камінний вугіль, лише що той прозорий а цей чорний.

І всеж той є демон, цей янгол.

Більше ніж янгол — диміурґ! Дух посередництва, якому Бог доручив виконати великі думки творення.

Камінний вугіль порушує світ. Від нього іде дух швидкого поступу; желізниці, пароплави одержують від нього свою дивну силу; кожда машина яка формує, творить, живе завдяки камінному вуглю; він робить придатною до замешкання все більш холодіючу землю; він дає великим містам їх нічний блиск; він є скарбом країв, останнім дарунком, який дає земля марнотратному людству.

Тому називають камінний вугіль „чорними діямантами".

Іван Беренд одержав копальні камінного вугля ще в спадщину від свого батька, який почав копати тут без помочи якогось акційного товариства чи консорція.

Це було тихе діло. Близькі гамарні і публіка декількох провінціональних міст споживала річну продукцію за звичайну ціну. Давати підприємству більші розміри не було вказаним, бо копальня була задалеко як від головного міста так і від пароплавів та залізниць і тому не могла числити на великі запотребовання.

Вона давала і так річно пересічно десять тисяч гульденів. Не злий прибуток для людини, яка робить всі кроки потрібні для її діла. Між тим ми знаємо добре, що колиб він полишив це все иньшим, мусів би платити передусім десять тисяч гульденів дирекції, а окрім того мав би ще річно десять тисяч гульденів „втрат". Хто вже спробував щось подібне, той знає що то є.

Ну а так власник дивиться сам за всім, він також розуміє ґрунтовно свою справу і має охоту до діла. Три річи, які звуть „щастям", коли вони знайдуться разом.

Але вони не „щастя", але „самопоміч".

Іван Беренд є сам все, що він потрібує для своєї справи.

Коли він замикає за собою двері того маленького будинку, в якім він мешкає, його не чекає ані жінка, ані дитина, ані навіть лише пес. Він самий.

Він обслуговує себе сам. Він великий пан! Він не потрібує нікого.

Для свого господарства він не потрібує жадної служби. Він їсть там, де їдять його робітники і тіж самі страви, які ставлять перед ними. Він вважає їду найбільш некорисною втратою часу, але він їсть всеж багато бо його міцна будова тіла і тяжка денна робота вимагають відповідного живлення; але він не вибагливий відносно страв, він не витрачає також багато часу на них. Він кидає в себе страви приготовані в сельськім шинку і машина вже опалена. Ріжниця між способом його життя та звичайним робітником лише та, що він не вживає жадного алькоголю. Вони працюють лише своїми мязами, а він працює і своїми мязами і своїм мозком. Він потрібує цілу силу своїх нервів, він не повинен віддавати їх впливам алькоголю.

Його ліжка не треба стелити; це липове ліжко з ковдрою на нім, він покривається баранницею. Його одіж не потрібно чистити, її всеодно покриє зараз же вугільний порох. Його білизну також не треба прати набіло, бо вона з синього полотна.

А хто захотів би зробити йому прислугу, прибрати його кімнату, той заподіяв би йому найбільшу образу. Тут лежать пестро перемішані відкриті книги, мінерали, фізичні інструменти, рисунки, малюнки і реторти. Але всі ці річи повинні бути там де вони є. Він знає про кождий кавалок, де він лежить, і в цім ніби неладі він знаходить навіть в темряві найменьший кусник паперу, на якім він щось записав. Нічого не повинно бути порушено з свого місця.

В маленькуж бічну кімнату, в якій міститься його хемічна ляборатория, не сміє ніхто навіть глянути. Тай хто з людей живучих в його оточенню міг би вгадати призначення цих таємничих інструментів? Що освітлює ця льокательова лямпа? Що обчисляють пірометром Ляволзе, що термометром для ґазів? Чому нас вчить дивовижний соняшний спектр? Яку користь має бензеновська ґальванична батерія, що розкладає воду на її складники? Яка сила діє в ґальваничній батерії Волястона? Що доконують темоелектричні кольони? І ці численні, лише посвяченим зрозумілі, таємничі казани, реторти, тіглі, сублімаційні апарати, прозорі шклянні товкачи в глиняних перстнях, хемічні терези Берзелія, вульфовська шклянка, оксіґенова ґазова лямпа, апарати для конденсовання вугільного квасу, рури для дестіляції фосфору, хльорокальцієві рури, маршовський арсеновий апарат, аналізаційні начиння, — для чого потрібує ці річі найбільш таємнича з усіх цих істот, чоловік, який перебуває з ними цілі ночи?

Коли иньша людина стомлена своєю денною працею повертається до дому, то їй приємно сісти до смачної вечері, поділити свій кусок з веселою дружиною, з балакучими дітьми, чи принаймні з муркаючою кіткою; а наситившися, сісти хоч на хвилину перед хатою і подихати вільним повітрям ночи по цілім дні пробутім під землею. Сей же повернувшись з своєї копальні до дому замикається в своїм барлозі ученого, запалює вогось, добуває сліпляче світло, розбиває камні, варить соки і розвиває смертні ґази, одного подиху яких досить, щоб послати людину на той світ. Що спонукує його до цього?

Хоче він дослідити таємницю виробу золота? Мучить його мрія про камінь мудрости? Оферує він свій сон стремлінню робити діяманти з вугленя? Може він випробовує пекольне ділання невідомих отрут? Сушить він собі голову над таємницею повітреплавання? Або його просто пориває демон жадоби знання і він досліджує, робить експеріменти, роздумує, доки він збожеволіє і прогавить за неплідною наукою, життя і радости, якими Бог благословив його?

Зовсім ні.

Ця людина не робить золота, не шукає таємниці розбагатіти дивним способом, він не варить отрут і не є дурнем неплідного стремління. Цей чоловік хоче дослідити велику корисну людству таємницю: як можна приборкати страхіття копалень вугля.

Яким способом можна було би загасити огонь пожежи в копальні комінного вугля.

За дослідженням цеї таємниці проводить він свої ночи, безрадісні роки своєї молодости, свого мужеського віку. Можливо, що він від цього збожеволіє, можливо що це коштуватиме його життя; але знання, яке він шукає заслуговує, щоб до нього стреміти, щоб від нього божеволіли. Це робиться на службі великого добродія людства, камінного вугля.

Невільник науки має також свої насолоди. Це виснажуючі, руйнуючі нерви насолоди, але вони получені з надземською втіхою. Лише ця втіха робить зрозумілою жадобу, з якою він шукає це знання; — лише вона робить зрозумілим, як хтось може замкнутися в печеру повну випарів металів і оточити себе не молодими дівчатами чи веселими приятелями, а ествами, відділеними від нього міліонами років і біліонами миль, незрозумілими ествами, які мусять бути з початку відлучені від своїх товаришів, щоб бути видимими; ествами, які ще не істнують, які він ще мусить сотворити — щоб шукати тепло, не в живім серці, а в мертвій землі, — щоб загорітися від любовного освідчення, яке робить творча природа відважному смертному в доконанім експеріменті — щоб роскошувати з елементами формуючими світ, і творити дітей з геніями вогня і води!

(Дальше буде).

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць червень, 1923 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	357.81	142.	82.53
2.	126.06	143.	54.18
3.	57.75	144.	46.30
4.	65.31	145.	38.96
5.	44.52	146.	60.74
6.	21.76	147.	144.41
7.	150.66	148.	11.17
8.	75.79	149.	46.22
9.	83.82	150.	8.90
10.	168.51	151.	44.37
11.	24.06	152.	21.31
12.	106.49	153.	11.21
13.	38.15	154.	42.60
14.	58.21	155.	194.38
15.	40.83	156.	29.68
16.	30.19	157.	65.74
17.	24.08	158.	7.85
18.	109.19	159.	43.05
19.	9.19	160.	82.74
20.	123.36	161.	41.24
21.	26.81	162.	38.42
22.	75.46	163.	45.04
23.	20.54	164.	29.96
24.	99.00	165.	98.87
25.	30.79	166.	19.39
26.	21.46	167.	16.85
27.	37.31	168.	103.33
28.	118.81	169.	25.75
29.	133.11	170.	159.37
30.	42.79	171.	39.69
31.	91.63	172.	46.05
32.	28.86	173.	28.84
33.	32.95	174.	39.20
34.	82.31	175.	83.64
35.	21.66	176.	25.40
36.	39.95	177.	64.25
37.	25.46	178.	26.67
38.	213.20	179.	133.70
39.	69.54	180.	14.87
40.	19.75	181.	107.38
41.	40.20	182.	75.86
42.	104.37	183.	81.70
43.	21.95	184.	6.97
44.	65.84	185.	44.74
45.	117.38	186.	66.50
46.	26.50	187.	42.60
47.	18.81	188.	12.32
48.	61.12	189.	10.02
49.	4.98	190.	10.74
50.	34.34	191.	38.29
51.	58.55	192.	35.53
52.	22.49	193.	133.37
53.	48.42	194.	7.76
54.	11.76	195.	33.77
55.	45.16	196.	40.70
56.	61.88	197.	31.16
57.	71.02	198.	41.50
58.	42.60	199.	17.47
60.	12.37	200.	64.97
61.	63.68	201.	31.12
62.	76.04	202.	20.59
63.	262.51	203.	68.69
64.	38.32	204.	9.95
65.	155.58	205.	12.19
66.	97.15	206.	199.56
67.	80.90	207.	33.83
68.	18.23	208.	18.59
69.	93.34	209.	110.54
70.	204.26	210.	37.07
71.	16.65	211.	66.58
72.	30.03	212.	17.83
73.	72.49	213.	244.05
74.	24.40	214.	28.09
75.	48.04	215.	40.80
76.	158.44	216.	26.50
77.	75.14	217.	153.64
78.	136.78	218.	166.73
79.	8.00	219.	33.78
80.	31.17	220.	101.97
81.	110.19	221.	251.84
82.	36.19	222.	12.73
83.	53.81	223.	121.72
84.	9.62	224.	20.10
85.	83.49	225.	34.44
86.	98.25	226.	19.61
87.	87.74	227.	42.86
88.	4.62	228.	37.39
89.	8.67	229.	168.02
90.	92.70	230.	139.17
91.	172.88	231.	41.35
92.	16.65	232.	55.05
93.	17.79	233.	46.89
94.	75.71	234.	121.84
95.	64.66	235.	86.11
96.	157.79	236.	30.84
97.	40.64	237.	126.59
98.	123.82	238.	16.91
99.	134.23	239.	152.44
100.	69.50	240.	18.95
101.	48.80	241.	17.84
102.	199.27	242.	47.81
103.	46.43	243.	62.25
104.	138.81	244.	27.54
105.	80.77	245.	72.69
106.	161.95	246.	28.21
107.	40.71	247.	180.61
108.	47.15	248.	54.85
109.	89.08	249.	27.31
110.	16.55	250.	17.12
111.	23.52	251.	87.48
112.	119.14	252.	27.90
113.	76.88	253.	24.92
114.	50.47	254.	88.00
115.	16.70	255.	60.72
116.	38.13	256.	13.21
117.	84.74	257.	8.40
118.	68.37	258.	24.74
119.	28.84	259.	102.14
120.	92.12	260.	22.67
121.	45.77	261.	16.68
122.	22.07	262.	20.43
123.	44.94	263.	22.91
124.	54.09	264.	32.38
125.	17.89	265.	19.63
126.	58.86	266.	21.25
127.	85.44	267.	26.95
128.	42.40	268.	86.95
129.	16.34	269.	33.83
130.	146.23	270.	139.61
131.	13.84	271.	16.20
132.	117.38	272.	9.05
133.	130.88	273.	53.53
134.	21.47	274.	117.54
135.	123.09	275.	15.78
136.	115.85	276.	259.54
137.	85.28	277.	34.48
138.	24.43	278.	41.58
140.	79.02	279.	17.61
141.	13.52	280.	65.02

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
281.	33.40	341.	54.06
282.	77.89	342.	81.68
283.	75.13	344.	22.43
286.	49.95	347.	31.20
288.	123.45	350.	39.78
290.	29.13	351.	30.48
291.	24.38	354.	33.95
292.	138.26	355.	64.98
293.	13.59	357.	38.31
295.	119.32	363.	83.34
296.	106.46	364.	87.73
300.	217.55	365.	59.87
301.	86.64	367.	108.71
308.	96.68	369.	82.01
314.	9.49	370.	131.59
315.	12.38	371.	57.07
316.	158.08	379.	47.96
317.	63.54	380.	27.06
318.	51.82	381.	13.87
320.	42.64	384.	80.40
321.	50.07	385.	116.86
323.	43.91	388.	77.37
324.	46.83	391.	20.20
326.	110.26	392.	13.51
330.	77.44	393.	24.96
332.	49.34	396.	59.56
336.	76.46	400.	30.85
338.	213.70	401.	18.97
339.	50.94	402.	3.67

З місячних вкладок	21.519.88
Процент від бондів	1.370.00
Процент від морґечів	590.16
Сплата морґечу	5.500.00
Сирітські части по бл. п.:	
Мих. Стислий, в. 172	133.34
Текля Ручинська, в. 193	400.00
Тимко Маслюх, в. 105	400.00
Теодор Кіхтан, в. 274	200.00
Разом	$30.113.38

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Іван Горечко, в. 77	100.00
Мих. Стислий, в. 172	266.67
Мик. Бугайчук, в. 188	500.00
Текля Ручинська, в. 193	1.000.00
Йосиф Шолок, в. 130	500.00
Кат. Поважняк, в. 293	500.00
Григ. Бордун, в. 380	1.000.00
Тимко Маслюх, в. 105	500.00
Мик. Стельмах, в. 141	500.00
Василь Туренчак, в. 70	963.00
Нат. Гриневецька, в 221	500.00
Теод. Кіхтан, в. 274	995.40

Запомоги з фонду запомогового:

Гнат Яськів Тріщ, в. 42	50.00
Олекса Гичка, в. 43	50.00
Марія Корпан, в. 69	75.00
Ізидор Дудич, в. 98	50.00
Григорій Вус, в. 106	50.00
Вас. Яблонський, в. 187	50.00
Григ. Іванців, в. 227	25.00
Теодор Брик, в. 229	50.00
Матвій Шевяк, в. 274	100.00
Маріян Голінський, в. 288	50.00
Тита Коломиєць, в. 367	50.00
Микола Бейгер, в. 245	50.00

Виплати з фонду сирітського:

Лука Бараняк, в. 43	177.50
Он. Онушканич, в. 78	239.00

Розходи адміністраційні:

„Свобода" за орган	2.990.10
Платня гол. уряду	445.00
Видатки для відділів	210.00
Засіданнє Ред. Комісії	78.50
Лайсенс стейту В. Ва.	10.00
Видатки канцелярійні	56.22
Разом	12.181.39

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. мая остала	185.770.77
Прихід за червень	30.113.38
Разом	215.884.15
Розхід за червень	12.181.39
Готівка з кінцем міс. червня остає	203.702.76

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	203.702.76
Морґечі	187.895.55
Бонди	462.566.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	34.000.00
Разом	907.664.79

Стан довжний:

Фонд посмертний	529.584.09
„ резервовий	178.755.10
„ адміністрац.	25.968.76
„ запомоговий	23.809.30
„ народний	59.41
„ конвенційний	14.619.19
„ сирітський	134.868.94
Разом	907.664.79

С. Ядловський, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр
Р. Слободян, г. фін. секр.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ У. Н. С.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць червень, 1923 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	15.30	160.	11.50
2.	6.65	161.	4.10
3.	5.85	162.	2.95
4.	3.60	163.	4.50
5.	5.40	165.	5.40
7.	22.75	168.	11.50
8.	4.95	170.	9.70
9.	7.65	174.	2.93
10.	1.80	175.	2.95
14.	2.05	176.	2.30
15.	6.15	177.	2.25
16.	5.85	179.	13.75
18.	10.10	181.	14.65
20.	4.28	182.	5.85
21.	90	183.	5.00
22.	11.05	192.	1.80
24.	7.90	193.	8.35
25.	2.50	196.	3.15
27.	2.25	198.	2.00
28.	14.40	200.	9.68
29.	6.15	203.	4.30
30.	3.85	204.	2.50
31.	13.95	206.	19.58
34.	2.95	208.	2.50
38.	27.75	209.	9.25
39.	4.05	210.	5.40
40.	2.25	211.	4.75
41.	4.05	213.	19.57
42.	6.75	214.	5.40
43.	1.40	217.	16.88
44.	14.40	218.	17.75
45.	6.75	220.	11.25
47.	1.80	221.	8.55
50.	5.85	223.	11.70
51.	2.03	224.	1.13
52.	90	226.	1.55
53.	4.95	227.	1.05
55.	5.90	228.	4.50
57.	4.30	229.	6.30
58.	3.20	230.	15.10
61.	5.40	232.	4.28
62.	7.30	233.	90
63.	27.70	234.	23.65
64.	6.15	237.	13.30
65.	8.55	239.	7.20
66.	2.95	241.	2.70
67.	4.05	242.	2.70
68.	1.35	243.	16.20
70.	15.98	244.	1.80
72.	5.25	245.	8.85
73.	4.95	247.	16.65
74.	90	248.	1.15
75.	6.75	250.	2.92
76.	13.95	251.	9.00
77.	1.00	252.	1.65
78.	5.35	258.	2.95
80.	45	259.	12.30
81.	4.75	261.	1.85
82.	3.25	262.	2.48
83.	8.10	269.	68
85.	7.90	270.	17.35
86.	50	274.	9.23
87.	10.80	275.	2.93
90.	10.80	276.	35.70
91.	14.25	278.	5.65
93.	25	282.	10.60
94.	5.85	283.	5.85
96.	14.65	288.	13.60
97.	2.25	289.	7.05
98.	3.10	292.	6.30
99.	20.70	295.	2.95
100.	3.85	296.	4.32
102.	19.45	300.	10.80
103.	1.35	301.	9.65
104.	16.45	308.	18.25
105.	3.45	314.	90
106.	3.00	316.	7.65
108.	7.20	317.	4.75
109.	5.90	320.	2.70
110.	75	321.	6.98
112.	8.55	323.	4.10
113.	5.85	324.	5.76
114.	1.80	326.	11.92
116.	2.30	330.	2.70
120.	4.65	332.	4.50
121.	5.85	338.	18.40
123.	2.93	339.	24.80
124.	11.05	341.	2.25
128.	4.95	342.	12.60
130.	2.75	347.	4.75
131.	1.15	350.	2.13
132.	21.85	355.	1.00
133.	4.30	357.	90
135.	2.70	363.	5.85
136.	11.05	364.	4.73
137.	9.25	365.	4.50
142.	6.30	367.	5.55
143.	1.80	369.	11.95
145.	1.75	370.	6.10
146.	5.55	371.	6.75
147.	17.10	379.	2.70
149.	5.40	380.	2.93
153.	1.60	384.	8.05
155.	28.80	385.	8.55
156.	1.20	388.	5.09
158.	65	396.	7.43
159.	3.60		

З місячних вкладок	1,511.56

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Василь Будник, від. 59	16.00
Мих. Блідий, в. 220	32.00
Петро Сливар, в. 62	112.00

Розходи адміністраційні:

Платня робітника	125.00
Видатки канцелярійні	13.00
Разом	298.00

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. мая остала	19.418.65
Прихід за червень	1.511.56
Разом	20.930.21
Розхід за червень	298.00
Готівка з кінцем міс. червня остає	20.632.21

Зіставленне по фондам:

Фонд посмертний	16.354.99
„ адміністрац.	4.277.22
Разом	20.632.21

Зі старої резерви доплачено по бл. п. Михайло Блідий, від. 220 — $43.00.

С. Ядловський, гол. предс.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

ПОВОЄННА ТОРГОВЛЯ НІМЕЧЧИНИ

Одною з головних причин економічної розрухи в Европі являється скрутне господарське положення Німеччини. Майже всі знавці погоджуються в тім, що відбудова та приверненн нормальних відносин в поодиноких краях Европи у великій — як не в головній — мірі залежить від того, як і коли упорядкуються відносини в Німеччині та до якої степені скріпне господарська сила, цего, будь що будь дуже поважного чинника міжнародного життя.

Тому що Німеччина була і є одним з найбільше промислових країв та що її товари розходяться по всему світу і засмотрюють потреби богатьох країв, то й розслід її заграничної торговлі дає доволі точний образ її теперішного господарського положення взагалі та до деякої міри теж вигляди його на будуче.

В послідних роках перед війною слідно було величезний розвій німецької торговлі. Між 1909-им а 1913-им роком ріжниця між вартістю ввожених до Німеччини товарів а вивожених за границю німецьких виробів зменьшилась з 1,900 міліонів золотих марок на 700 міліонів. Колиб це зменьшування йшло у такій самій мірі далі, то вже в 1917-ім році вартість вивожених з Німеччини товарів перевисшалаб вартість ввожених. Та війна перервала і то дуже болючо цей розвій Німеччини. Кромі доходу з продаваних за границею німецьких виробів слід ще зачислити до її продукції вироби німецьких фабрик у чужих краях та участь німецького капіталу в чужинецьких фабриках і підприємствах. Дохід з них вже перед війною вирівнував згадану ріжницю між ввозом а вивозом.

В часі війни відносини основно змінилися. Вивіз товарів зменьшився до одної третини передвоєнного, ввіз впав о половину, а уділи німецьких підприємців у промислових і торговельних установах союзних держав або зістали сконфіскованi або перестали приносити дохід. Через те і ріжниця між вартістю ввезених товарів а вивезених за воєнні роки піднялась до величезної суми 11,100 міліонів золотих марок. Ту ріжницю покривано продаванням чужих цінних паперів, що при згаданій вже ліквідації німецького промислу за границею зменьшувало і на будуче вигляди на скорий поворот Німеччини до господарської рівноваги.

По війні відносини ще погіршились. Вивіз товарів з Німеччини зменьшився богато більше, чим привоження товарів з заграниці. Коли в 1913-ім році привезено туди 73 міліони тон а вивезено 74 міліони, то в 1922-ім році привезено 46 міліонів тон, себто о 37% меньше, а вивезено всего 22 міліони тон, себто о 75% меньше. Діється це тому, що Німеччина мусить ввозити тепер такі товари, які раньше вона сама вивозила, як приміром вугіль та цукор, а то через те, що мировим договором її відібрано дуже важні для її господарського життя провінції. Між иншим вона втратила краї, які продукували 16% її хліба, 18% барабоиь та 20% цукрових бураків. Теж наслідком недостаточної управи землі у часі війни зменьшилась взагалі продукція рільних плодів так що тепер Німеччині приходиться ввозити значну кількість харчевих продуктів, що й відбивається на згаданій ріжниці між ввозом а вивозом.

Найсильнійше відбилося на німецькій промисловости відібрання угольних кряжів, на заході в долині ріки Сари і на Шлеску, та наложення на неї обовязку постачати значні кількости вугля побідним державам. Втрата теріторії з копальнями вугля зменьшила продукцію цего топлива о 64 міліони тон річно, побідникам прийшлось Німеччині відступати по 14 до 16 міліонів тон в рук, так що на покриття потреб власного промислу прийшлось ввозити вугіль з чужини; так в 1922. році ввезено до Німеччини більше чим 12 міліонів тон вугля.

Подібно мається справа з залізом і сталию. В 1913-ім році німецька промисловість зужила близько 40 міліонів тон залізної руди, з чого 21 міліонів тон доставляла Алзація і Лотарингія, 7 і пів міліона тон проча Німеччина, а решту около 11 і пів міліона тон приходилось ввозити зза границі. Вправді разом з забраними теріторіями відійшла значна кількість фабрик, які спотребовували ту руду, та все таки ця втрата відбилась дуже некорисно на промисловости Німеччини. З одного боку залізна індустрія її значно зменьшилася, а з другого прийшлось ввозити значнійші кількости залізної руди зза границі.

Тому невідрадному станови свойого господарства Німеччина старається запобігти в ріжні способи. В першу чергу заведено в Німеччині загальну ощадність, яка проявляється в тім, що обмежено ввіз таких продуктів, які не є конче потрібні для життя. Так примірои ввіз кави зменьшено з 168,250 тон в першім році по війні, на 36,790 тон в 1922, ввіз чаю теж зменьшився майже о половину. Обмежено вживання мяса; у Прусії перед війною припадало 101 фунтів мяса на чоловіка, тепер лиш 62 фунти в рік, обмежено ввіз дорогих овочів та шовку.

Дальше уся промисловість припоровлюється до того важкого положення. Коли раньше Німеччина вивозила богато лиш на пів оброблених товарів, то тепер фабрики стараються виробляти вже зовсім готові продукти, через те, що вониціннійші і дорозше продаються. Деякі галузи промислу осягнули а то й перевисшили вже передвоєнну продукцію. Так примірои в 1913-ім році ввезено з Німеччини 54,000 тон паровозів, а в 1922-ім вже 101,000 тон, так само кількість вивезених автомобілів значно зросло. Вивіз забавок і музичних інструментів находиться тепер на передвоєнній висоті.

Кромі того німецьке правительство встановило дуже строгу контролю над заграничною торговлею. Окремі бюра дають дозвіл на ввіз і вивіз яких би це не було товарів з і до Німеччини, щоб в цей спосіб піддержати рівновагу господарського життя. Зі статистики тих бюр виходить між иншим теж і те, що війна перемінила ринки, на які вивозять тепер німецькі товари. Іменно від часу війни покупцями Німеччини стали в більшій мірі ті краї, які були невтральні в часі війни. Теж і ввіз до Німеччини приходить більше з невтральних держав, за визмкою лиш Злучених Держав Америки, які заступили місце Росії і ввозять туди головно середники поживи.

На загал у своїм змаганні до добробуту Німеччина виявляє величезну енергію і подає надію, що коли не буде на ній налягати надто гніт побідників, то вона вскорі власними силами добудесь з важкого положення, в яке її завела війна і стане важним чинником економічного відбудовання цілої Европи.

НАРОДНИЙ ПОДАТОК

Спис оподаткованих від 1. червня до 1. липня 1923.

1. **Йонкерс, Н. Й.,** від бр. св. Андрея переслав о. Володимир Сполітакевич ... 11.75
Зложили: Юстина Баволяк і Теодор Морох по 1.25; по 25 цнт.: Варвара Цюрик, Андрей Дошна, К. Дзюбак, Н. Дурняк, А. Дубянський, Семен Фецко, Павло Федак, Мих. Гузій, Теодозія Гаврильчак, Онуфрій Гончар, Іванна Ковальчик, Евдокій Клап, Петро Молот, Анна Обух, Петро Попадюк, Теодор Русинко, Стеф. Ратко, Семен Стасяк, Іван Спяк, Петро Слота, Анна Скирпан, О. Тутко, Олександер Тренбач, Іванна Тренбач, Кондрат Урбан, Александер Васиilенко, Л. Васічко, Йосиф Збоян, Марко Хома, Марія Обух, Анна Бугель, Марія Лусик, Катерина Заремба, Стефан Оліяр, Юрій Ямбра, А. Корінь і Андрій Корінь.

2. **Йонкерс, Н. Й.,** від тов. Подільської Січи переслав п. С. Пилипишин ... 3.25
Зложили: Яків Сбамій 75 цнт.; Никола Чолій і Онуфрій Бабій по 50 цнт.; по 25 цнт.: Іван Іващишин, Мих. Федьків, Іван Мачкевич, Іван Лагойда, Б. Газдун, Семен Пилипишин.

3. **Йонкерс, Н. Й.,** від бр св. Михаїла переслав п. В. Мандзій ... 12.00
Зложили: Антін Шашкевич 2.00; Іван Фецко 1.50; Мих. Цап 1.25; по 1.00: Андрій Серафін, Іван Бигель і Гавриїл Морох; по 50 цнт.: Ю. Федорко, Яков Вандзіляк, М. Дрод, Василь Курила, Д. Дзюбик і Е. Кардаш; по 25 цнт.: Павло Федорко, Семен Паньчак, Александер Віряхнянський, Семен Тутко і Стефан Дзюбак.

4. **Йонкерс, Н. Й.,** Іван Ковалів 5.00; Ст. Дячик 50 цнт. ... 5.50

5. **Гейстінгс он Гадсон, Н. Й.,** від Укр. Громади переслав п. П. Баран ... 32.00
Зложили: Дмитро Баран 10.00; по 3.00: Ясько Шевців, Стефан Мурайка, Теодор Лищиганий; по 1.00: Павло Баран, Іван Ковалів, Станіслав Слота, Дм. Соньчак, Петро Вдовин, Петро Рудовський, Іван Мурайка; по 50 цнт.: Параньна Модь, Ст. Коник, Стефан Фридрик, Семен Пришляк, Мих. Чарнега, Кирило Пиріг, Анна Ціхацька, Іван Щур, Іван Пендерський, Андрей Воробель і Ю. Магаз; по 25 цнт.: Стефан Срединський і Олекса Сопчак.

6. **Централія, Па.,** від Комітету Обєднання переслав п. А. Андрейчина ... 37.50
Зложили: Мих. Липтак і Н. Надич по 5.00; по 3.00: Стефан Дудун, Яков Красніцький, Макар Лень, Дмитро Гелета, Николай Смоляк і Теодор Посоленик; Теодор Касенич і Гаврило Кропивницький по 2.00; Тома Бугай 1.50; по 1.00: Семен Зубкович, Іван Лепь, Іван Борис, Ілько Савчук.

7. **Джерзи Ситі, Н. Дж.,** від бр. св. Івана Хрестителя переслав п. Василь Гіль ... 15.75
Зложили: Стефан Кінеи 1.25; Томко Панас і Максим Стельніцький по 1.00; Андрій Бусько 75 цнт.; по 50 цнт.: Василь Микетків, Андрій Лютий, Григорій Дячик, Роман Струж, Евдоким Баран, Ксеня Підгорецька, Ізидор Василюк, Йосиф Лаевич; по 25 цнт.: Вас. Гіль, Олекса Яцків, Василь Жарський, Іван Бобовник, Андрій Рубинович, Юрко Гук, Григ. Гуменюк, Семко Ленчук, Семко Сайчук, Семко Гук, Мих. Турчинський, Яків Осьміловський, Йос. Жарський, Іван Жаревкий, Николай Пігура, Василь Гоїк, Андрій Сайчук, Мих. Санок, Онуф. Колісник, Даниїл Дорот, Левко Панас, Григ. Темлій, Левко Струж, Ева Панас, Стефан Кот, Семко Гриник, Іван Мищь, Стефан Гріца, Антін Ярот; Мих. Косоноцький 50 цнт.

8. **Шікаго, Ілл.,** від бр. св. Тройці переслав о. А. Н. Сіменович ... 5.00
Зложили: Діти шкільні 1.25; о. Н. Сіменович 1.00; по 50 цнт.: Ник. Цицик, Олекса Мальчишин, Анна Мулик; Юрко Гачко, Мих. Понкайло і Микита Кметик по 25 цнт.; Марія Кметик 10 цнт.; (діти) Йосиф Кметик, Юлія Кметик і Володимир Кметик по 5 цнт.

9. **Вілінг, В. Ва.,** від бр. св. Івана Хрест. переслав п. Д. Чмерит 3.25
Зложили: Осип Адамяк 1.00; Данило Чмерит і Мартин Петрик по 50 цнт.; по 25 цнт.: Тимко Тихоневич, Петро Витенко, Вас. Яськів, Олекса Цюпинський і І. Карас.

11. **Бруклин, Н. Й.,** від бр. св. Димитрія переслав п. Г. Бурбуляк 2.75

12. **Йонкерс, Н. Й.,** зібрано на вічу, переслав п. В. Мандзій ... 19.55

13. **Оденрійд, Па.,** від бр св. Михаїла переслав п. Н. Нестор ... 4.00
Зложили: Константин Поступак і Николай Нитран по 1.00; Лесько Поступак 75 цнт.; Іван Нитран і Іван Барнасевич по 50 цнт.; Мих. Ковальчик 25 цнт.

14. Янгстави, О., Семен і Текля Ґела ... 3.00

15. **Гартфорд, Конн.,** від бр. св. Івана Хрестителя переслав п. П. Курко ... 2.00
Зложили: по 25 цнт.: Павло Курко, Онуфрій Курко, Кость Гвість, П. Мулява.

16. **Вендергріфт, Па.,** від бр. св. Петра і Павла переслав п. А. Гайдук ... 2.00
Зложили: по 25 цнт.: Онуф. Курочка, Олена Курочка, Ант. Гайдук, Петро Чайковський, Іван Завалницький, Лев Білик, Яким Бугера і Теодор Мороз.

17. **Маджестик, Кентоки,** Григорій Ватраль ... 2.00

18. **Мекаду, Па.,** від бр. св. Михаїла переслав п. Н. Нестор ... 7.25

(Дальше буде).

Богдан Лепкий.

ЦВІТ ЩАСТЯ

Дитиною малою він нераз чув, як люди говорили: „щастя".

— Що таке щастя? — питався матері, цікаво вдивляючись своїми оченятами в її заклопотане обличчя.

— Щастя, дитинко, то доля, — повторяла мати і не знала, як пояснити малій дитинячій голівці те дивне слово „доля". —

— А що таке доля?

— Доля, дитино, то такий цвіт, що його тяжко дістати.

— А гарний він, той цвіт?

— Чи гарний питаєш? А вжеж, що гарний навіть дуже гарний. Як дивитися на його, то очі радуються, а на серці робиться весело й мило.

— Мамо, я хочу того гарного цвіту. Скажіть, де він росте, я піду за ним. Я піду за ним і принесу його для вас і для себе.

— Тепер тобі годі, дитино, — казала мати цілуючи сина в русяву головку — ти ще такий слабонький, а то гень за водою. Тепер тобі і без нього добре а як виростеш і сил набірешся, тоді й підеш.

— Ні, я не хочу, аж виросту. Я хочу тепер. Скажіть мені, де він?

І „скажіть" і „скажіть" лепетала дитина, а мати, щоб утихомирити її, підійшла до вікна і показала на став. (Їх хата стояла на горбочку, а перед хатою у долині був став).

— Ось там, за ставом, чи бачиш?

— Бачу, мамочко, бачу! Їх там ціла левада. А які гарні, які дуже гарні! Чи це далеко?

— О, далеко, дуже далеко, дитино, — Гень, за водою!

— Аж за водою...

І задумався хлопчина. Пильно-пильно вдивлявся він великими, синіми очима в далеку далечінь, аж там, де виднокруг зливався з голубими хвилями води. Був вечір. На овиді блиснула вузенька, ясна смуга, а за хвилину виплив місяць, немов човен круглий і срібний. Він звільна підпливав на небо і здавалося, що суне́ться не по вечірньому, тихому блакиті, лиш по дрімливій воді.

— Мамо — радісно закричав хлопчина, зриваючися нагло з довгої задуми. — Знаєш, мамо, що?...

— Що, дитино?

— Я вже знаю, лиш тобі не скажу.

— Та чому не скажеш?

— Бо не скажу. Ти гнівалася би на мене.

— Ой ти, ти мій пустію, а чи ти знаєш, що мамі всьо треба казати?

— Знаю, але цього не скажу, цього одного — відповів хлопець і сховав свою кучеряву головку на материних грудях.

Незабаром лежав у своїм маленькім ліжку. Мати провела йому молитву, казала попросити Бога, щоб татові, сестричкам і братчикам дав здоровлячка, накрила його, перехрестила і сказала: „спи!" І справді. Він замкнув свої оченята і вдавав, що спить. Навіть хропів. Але не спав. Бо як лиш мати на пальцях відійшла від його ліжка і зачинила за собою двері, підніс повіки.

В кімнаті було ясно. Місячне світло лилося крізь вікна і обусі стіни, двері, образи на стінах і цілу хатню обстанову. Під вікном у городі співав соловій, здалека від ставу доходив хлюпіт води. Раз-у-раз котилася вона дрібненькими, як морщини на старічім лиці, филями і вдаряла об греблю і об беріг. Гребля і беріг відтручували її від себе, як напасника; вона подавалася на хвилину назад, але сейчас ударяла ще дужше. Хлопець насторошив вуха.

— Хлюпоче, кличе мене. Каже, що перенесе аж там далеко, на леваду, де тілько, багато „щастя". Воно цвіте. Жадна квітка не цвіте так гарно. Чому то люде не рвуть того цвіту? Ага! Бо не годні дістати. Не знають, як через воду поплисти. Щоби лиш мама заснула і щоби скорше до рана, то піду, конечно піду, — піду!

Місяць світив і світив усе яснійше, соловій співав і співав усе краще а хвиля хлюпотіла, хлюпотіла все голоснійше. Хлопець не спав — думав про райську квітку щастя.

Північ минула. Літна, коротка ніч кінчилась. Ранок був недалекий. На виднокрузі появився вузенький пасмужок, зразу блідий і невиразний, відтак усе більший і яснійший. Зорі блідли, блідло також і небо. Соловії притихли. Подуло поранним холодом і роса затремтіла на цвітах. Вода в ставі хлюпотіла заєдно. Хлопець не спав. Його груди хвилювали, очі світились, губи горіли. Підніс голову, руками сперся о постелю, присів. Хвилину слухав. Всі в хаті спали. Навіть стара, велика, чорна кітка, що звичайно в таку пору любила відбувати лови, лежала під печею, як грудка чорної землі. І вона спала. Хлопчина тихо встав і підійшов до вікна. Вікно відчинив легенько. Від вікна до землі не було високо. Переліз і здригнувся цілий. Зимна роса облила його теплі ноги і ранній холод перейняв його. Він біг. Ставало теплійше. Дрібні ніжки занесли його на греблю. Став. Тепер він зовсім виразно чує, як вода просить його, щоби кинувся в її зимні обійми.

— Ходи — каже — я занесу тебе на другий бік, там де цвіте роскішна цвітка щастя. Така пахуча, така проміниста, якої ти не бачив ще ніколи. Ходи! Не бійся! —

І він простягає руку і кидається у воду. На виднокрузі світає. На золотім рубці виринає якась велика і ясна точка. Від неї вся вода горить у ставі, палає. Хвиля за хвилею стає ясна, промінна, мов луска на великанській потворі-рибі. Хлопчина йде по тій лусці, по хвилі, йде все дальше і дальше. Тіло у нього дрижить, серце тріпочеться, уста палають. Витягнув руки на-перед себе, очима вдивився там, де сонце аж горить, — і йде. Аж ту на зустріч йому пливе велика, біла птиця. Пливе повільно, мов човен на морі, крила пускає як вітрила, ногами по воді кермує — то лебідь. Один, далі другий, великий, білий, з гнучкою лебединою шиєю.

— Возьми мене, лебедю білий, і перевези за воду! Я тобі не заважу, глянь, який я маленький!

Так каже хлопець; а лебідь немов слухає його, підпливає до нього близше і стає. Приглядається йому, киває головою, тручає крилом свою подругу-лебідку, щось до неї говорить, а відтак навертає на місці і підпливає.

— Зажди! — просить хлопчина. — Не тікай від мене, возьми мене з собою, перевези!

Але лебідь не слухає його. Все скорше і скорше і скорше лине по блискучих хвилях.

— Зажди — просить хлопець крізь сльози і кидається за ним у погоню.

Дрібонькі хвилі горять; легенький вітер перебігає по них, від ліса несе пахощами живиці. Тихо хоч мак сій. Лише від берега чути хлюпіт хвилі. Вона раз-у-раз бє, відбивається від прибережних стовпів і за кожнім разом усе дальше й дальше несе і заносить малого хлопчину. Вже він по груди пірнув у глибоку воду, вже лиш головку видно, лиш руки, лиш волосся сплило...

— — — — — — — — — —

Біля постелі недужої дитини сидить лікар. Слухає, надслухує, удари серця вухом ловить і брови хмарить. Бідна мати дивиться в нього, мов у лице пророка.

Що буде?

Що буде? — думає лікар.

Те, що Бог дасть. Коли сильна природа, так при Божій помочі переможе. А як ні, то піде за щастем, за вічним щастем.

А хора дитина вдивляється в стелю, піднімається на недужих крижах, витягає руки і шепче спаленими устами:

— Я хочу квітки-щастя... Пустіть мене, хай іду за нею...

* * *

З тої пори багато літ минуло. Маленького кучерявого хлопця ніхто не пізнав би нині. Виріс і відмінився. Змужнів і пізнав життя.

Завдяки старому вчителеві ботаніки пізнав усі цвіти на світі і знає, що там далеко, за водою, не росте жадна квітка щастя. Він це знає. А всеж таки, всеж таки кидається у воду і йде за нею, за тою квіткою щастя. Та чи дістане її? Хто знає?